

Tisková zpráva STEM/MARK, kontakt: Jan Burianec, burianec@stemmark.cz, telefon: 776179823

V Praze, 14. 11. 2019

Češi začínají přemýšlet o nástupci Miloše Zemana

Ideální budoucí prezident: zkušený politik, ale v kandidatuře nestraník, s průbojnou povahou

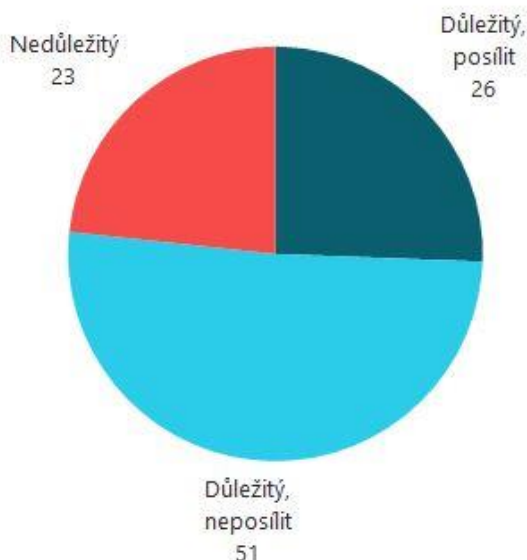
Foto: Pixabay

Prezidentský úřad je důležitý, ale přesto není třeba pravomoci posilovat. Na budoucího prezidenta budou kladeny vysoké profilové požadavky. Více než polovina lidí už svého favorita má. Preference budou určitě proměnlivé. To vše zjišťoval exkluzivní průzkum agentury STEM/MARK.

Řádná přímá volba prezidenta je sice zatím daleko (rok 2023), ale ve společenské diskuzi se už začínají objevovat první úvahy o tom, kdo nahradí současného prezidenta Miloše Zemana. Odborníci se shodují, že kdo chce v kandidatuře uspět, měl by začít budovat svou „značku“ alespoň 2 roky před samotnou volbou. Výzkumná agentura STEM/MARK se proto rozhodla mapovat situaci kolem prezidentského úřadu v dlouhodobém průzkumu, který poběží pravidelně až do třetí přímé volby prezidenta.

V první části průzkumu se zaměříme na charakteristiky budoucího prezidenta (či prezidentky), ukážeme předpoklady pro výkon funkce a nazírání na prezidentský úřad obecně. Představíme také jména, které se s prezidentským úřadem začínají skloňovat. **Za týden následně zveřejníme hodnocení současného a minulých prezidentů.**

Graf 1: Postoj k úřadu prezidenta

Postoj k úřadu prezidenta
Všichni respondenti [údaje v %], říjen 2019

Neznalost pravomocí, ale symbolická důležitost úřadu prezidenta

Pravomoci českého prezidenta zná dobře jen každý sedmý oprávněný volič. Většina (68 %) deklaruje, že zná alespoň některé z pravomocí a bezmála pětina dokonce neví, jakými pravomocemi český prezident disponuje. „Není překvapivé, že znalost pravomocí častěji vykazují muži, respondenti s vysokoškolským vzděláním, lidé z větších měst a vyšším ekonomickým statusem. Zajímavějším zjištěním bylo, že lepší znalost prezidentských pravomocí vykazovali také voliči minulých kandidátů – Fischera či Hilšera a lidé, kteří si myslí, že prezidentský úřad je důležitý, ale pravomoci by ponechali ve stejných mantinelech.“ Doplnuje výsledky první vlny prezidentského průzkumu Jan Burianec ze STEM/MARK.

V populaci je polovina lidí, kteří vnímají prezidentský úřad jako důležitý, ale význam funkce by neposílovali. Za posílení role prezidenta se postavila zhruba čtvrtina lidí. Další čtvrtina však vnímá prezidentský úřad jako nepodstatný – jde častěji o obecně pasivnější lidi, kteří se nezajímají o politicko-společenské události nebo o mladé, jejichž společenské názory se ještě vyvíjejí. „Na úloze prezidenta se v české společnosti obtížně hledá shoda. Voliči nechtějí, aby byl prezident pouze kladečem věnců (i když role morální autority je pro ně jedna z nejdůležitějších), ale na druhou stranu již váhají, zda by měl být exekutivní politickou silou či protiváhou zvolených politiků. To dokazuje, že přímá volba prezidenta má polarizační tendence.“ Interpretuje výsledky Jan Burianec ze STEM/MARK.

Graf 2: Ideální profil budoucího prezidenta či prezidentky

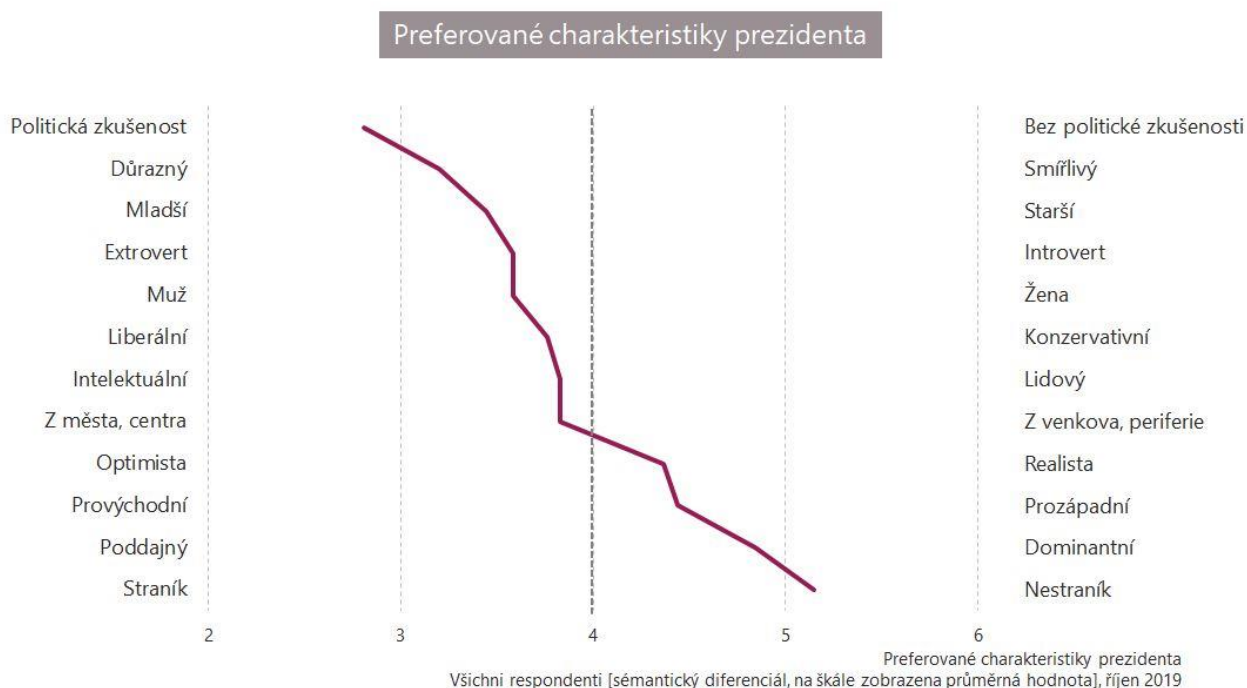

Prezident by měl hlavně spojovat a nepoužívat vulgární výrazy

Profil budoucího prezidenta je velmi rozmanitý. Z hlediska politiky voliči očekávají, že by budoucí prezident měl mít zkušenosti s praktickou politikou, ale do prezidentské kandidatury již vstupovat jako nestraník, který je nezávislý na lobbistech a politicích. Může se to zdát trochu jako protimluv, ale na druhou stranu do tohoto schématu zapadá například úspěšný starosta za nezávislé. Jako ideální profesní průprava je vnímána diplomacie či ekonomie. V charakterových vlastnostech prezidenta lidé uvítají důraznějšího extroverta. Stále je také poptávka po mladším muži, ale ani ženu voliči nevyklučují. Více než polovina lidí se v otázce pohlaví hlavy státu řadí do střední – neutrální varianty. To může znamenat, že žena, která bude splňovat preferované vlastnosti voličů, má také značné šance na úspěch. Dobrým příkladem je výsledek poslední prezidentské volby na Slovensku. Otázka je, zda i u nás můžeme najít českou Zuzanu Čaputovou. Dle analýzy STEM/MARK může navíc kandidatura charakterní ženy přilákat méně aktivní voliče. Muže jako hlavu státu preferují častěji lidé starší 60 let, voliči současného prezidenta a ti, kteří chtějí pravomoci prezidenta posílit.

„Zvolili jsme metodu sémantického diferenciálu (proti-pólových charakteristik), abychom lépe pochopili preference budoucích voličů. Ukázalo se, že v mnoha atributech voliči nemají vyhraněnou preferenci nebo se jejich názory polarizují. Mezi takové patří například to, zda by měl být prezident liberální nebo konzervativní, intelektuální či lidový nebo optimista či realista. Naopak u předložených výroků se naprostá většina shodla, že prezident by měl spojovat společnost a nepoužívat vulgární výrazy.“ Vysvětluje Jan Burianec ze STEM/MARK.

Graf 3: Preferované charakteristiky hlavy státu

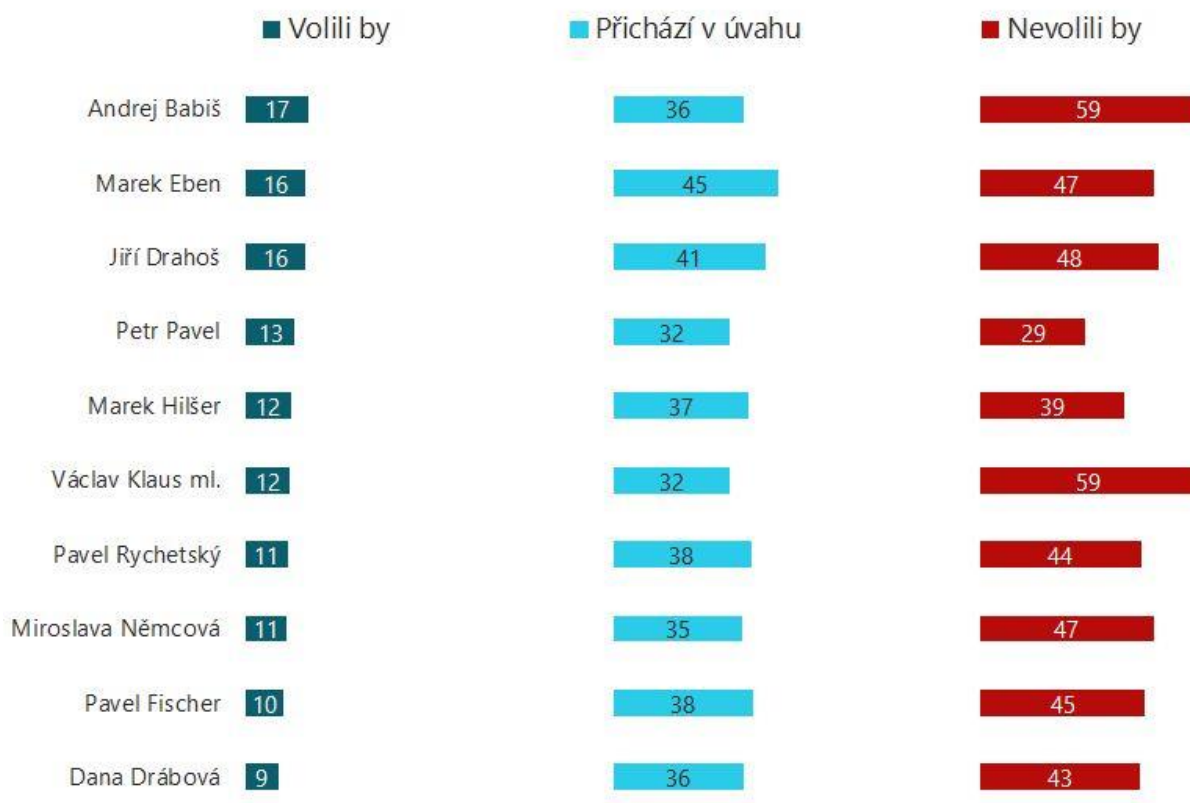

Více než polovina lidí má (již) svého kandidáta na budoucího prezidenta

Na spontánní otázku, kdo by měl být v roce 2023 (předpokládaný termín třetí přímé volby) prezidentem dokázalo 58 % potenciálních voličů odpovědět konkrétním jménem. Zbýlé zatím žádný možný kandidát nenapadá, nebo to pro ně není aktuální téma. Jde častěji o ženy, nevoliče a také některé voliče současného prezidenta Miloše Zemana. Paleta jmen, která se objevovala, je velice široká. Mezi nejčastěji skloňovanými jmény se objevoval Andrej Babiš, Jiří Drahoš, Václav Klaus ml., Pavel Fischer, Marek Hilšer či Petr Pavel, tzn. osobnosti, o kterých se v souvislosti s budoucí kandidaturou v médiích mluví.

O poznání vyrovnanější situace nastala při předložení seznamu jmen veřejně známých osobností, které se již v diskuzích o příštím prezidentovi či prezidentce objevují. Respondenti měli možnost uvést, koho by volili, kdo by eventuálně přicházel v úvahu a koho vylučují. Kdo z dalších osob se dostal na přední příčky eventuální volitelnosti, znázorňuje graf č. 4. Poměrně paradoxní pozici má například současný premiér Andrej Babiš, který má sice v tuto chvíli nejvíce příznivců, ale zároveň také nejvíce odpůrců. Viditelná polarizace vede skrze tábory příznivců současného prezidenta a jeho protikandidátů z minulé volby (Drahoš, Fischer, Hilšer a Horáček). Vypadá to tedy, že pomyslné tábory přetrvávají již od první přímé volby prezidenta (2013) dodnes a odráží se ve výběru odlišných charakteristik i osobností.

Graf 4: Kdo by mohl být dalším prezidentem?

Kdo by se podle Vás měl v roce 2023 stát prezidentem ČR?
Všichni respondenti [údaje v %, TOP 10 podle: Volili by], říjen 2019

Výzkumu agentury STEM/MARK uskutečněného prostřednictvím kombinace telefonického a online dotazování na Českém národním panelu se zúčastnilo 820 osob ve věku 18 a více let. Výzkum je reprezentativní dle pohlaví, věku, vzdělání, velikosti místa bydliště a regionu. Aktuální šetření bylo z hlediska větší relevance výsledků váženo na minulou volbu prezidenta. Šetření bude probíhat opakovaně.

Druhou část průzkumu – zabývající se hodnocením současného a minulých prezidentů, zveřejní STEM/MARK za týden.